

Een bijzonder cadeau

Op weg met verhalen - 2025 - extra lessen

middenbouw

Liesbeth Winters-Jonas

Het kleine kind Jezus ontvangt bij zijn geboorte goud, wierook en mirre. Bijzondere cadeaus. De leerlingen maken ook een cadeau met betekenis voor een klasgenoot.

Beroemde mensen werden in de oudheid geëerd met een bijzonder geboorteverhaal. Matteüs schrijft dat van verre wijze koningen kwamen om Jezus goud, wierook en mirre te schenken. Dit verhaal vertelt meer dan er alleen te lezen is.

In deze les wordt nagedacht over het ontvangen van bijzondere cadeaus op bijzondere momenten. De leerlingen maken een bijzonder geschenk voor een klasgenoot. Daarbij klinkt ook een wens voor die ander.

In de verdieping wordt gefilosofeerd over de betekenis van goud, wierook en mirre. Op welke manier passen deze dingen bij het leven van Jezus? En wat zouden de leerlingen aan dit kind geven?

Doelstelling

De leerlingen bedenken welke diepere betekenis een cadeau geven of ontvangen kan hebben.

De leerlingen maken een bijzonder cadeau voor een ander.

De leerlingen ontdekken dat het geboorteverhaal van Jezus een theologische betekenis in zich heeft.

Een bijzonder cadeau

Inleiding

In de vroege historie gebeurde het vaak dat beroemde of belangrijke mensen werden geëerd met een bijzonder geboorteverhaal. Zo ontdekten lezers dat deze persoon al bijzonder was vanaf de geboorte. Er bestaan bijzondere geboorteverhalen over de Griekse goden. De stichters van de stad Rome, Romulus en Remus, twee godenzonen, werden opgevoed door een wolf! Maar ook over de grote keizer Julius Cesar bestaat een bijzonder verhaal waaruit zou blijken dat hij afstamt van grote koningen.

Jezus werd geboren in de Grieks/Romeinse tijd. Over hem kennen we vanuit de Bijbel twee geboorteverhalen. De een werd geschreven door Lucas, de ander door Matteüs. Het zijn twee totaal verschillende verhalen, ieder met een eigen religieuze, symbolische betekenis. Lucas vertelt over herders en engelen. Matteüs over wijzen die van ver komen en een ster zien.

In onze tijd zijn ze voor veel mensen geworden tot één verhaal. Wij zetten rustig de drie wijzen in de stal naast de herders bij de voerbak waarin Jezus ligt. Terwijl Matteüs niets vertelt over een stal en een voerbak en al helemaal niet over herders. Voor deze les richten we ons alleen op het verhaal van Matteüs.

Benodigdheden

- klein ingepakt cadeautje
- ring, geboorteknuffel, ketting en kindertekening of vier foto's daarvan (extra download bij deze les)
- kerststal met herders en de wijzen
- kaartjes met op ieder kaartje een naam van een leerling uit de klas
- tekenpapier, schrijfpapier en klei

Voor de verdieping:

- drie kaartjes met daarop de woorden: goud, wierook en mirre

De eerste stap

Ritueel

Bij deze les past het ritueel met de platte steen en geurende olie omdat in deze les ook gesproken wordt over de geurende olie 'mirre'. Wanneer je mirre-olie hebt dan is het passend om bij deze les juist deze olie te gebruiken.

Spreid het witte kleed.

Leg met aandacht de platte steen op het kleed.

Pak de geurende olie, draai de dop eraf en ruik.

Laat ook alle/enkele kinderen ruiken.

Druppel één druppel op de steen.

Zeg: Eén druppel is genoeg
om na te denken.

Hoe we leven,

hoe we spelen,

hoe we praten,

hoe we doen.

Eén druppel is genoeg

om te ruiken.

Er is meer dan we kunnen zien.

Op weg...

Zet naast de steen waarop de druppel olie ligt een klein mooi ingepakt cadeau en start een gesprek met de volgende vragen:

- Heb je ooit eens een bijzonder cadeau gekregen? Wat? En van wie?
- Heb je wel eens op een, voor jou, bijzondere dag een speciaal cadeau gekregen?

Leg daarna de ring, het kettinkje en de geboorteknuffel (of de foto's ervan) in het midden van de kring en zeg:

Deze ring kreeg Aschia van haar moeder toen ze 18 jaar werd.

Deze tekening kreeg opa Piet van Abel toen hij 70 jaar werd.

Dit kettinkje kreeg Louise van haar vriendin toen die ging verhuizen naar een andere stad.

Deze knuffel kreeg Yara van haar oma toen zij werd geboren.

Vraag:

- Waarom geven mensen elkaar soms cadeaus op speciale momenten?
- Hoe belangrijk is het om dit soort cadeaus te bewaren?
- Wat betekenen deze cadeaus voor Aschia, opa Piet, Louise of Yara?
- Vaak hoort bij een bijzonder cadeau ook een goede wens. Wat zouden de gevers van de ring, de geboorteknuffel, de tekening of het kettinkje hebben gewenst voor de ontvanger van het cadeau?
- Heb jij wel eens een bijzonder cadeau op een bijzondere dag aan iemand gegeven? Zo ja, wat? En hoe werd het ontvangen?
- Hoe kan het dat mensen elkaar juist ook vaak met kerst een bijzonder cadeau geven?

Een bijzonder cadeau

Kern

Zet in stilte Jozef, Maria en de voerbak met het kind Jezus in de kring.

Zeg daarna:

Kersttijd is een bijzondere tijd. Soms geven mensen elkaar speciale cadeaus met kerst.

Zet in stilte de herders bij de voerbak.

Zeg:

Niet iedereen geeft cadeaus. Dat hoeft ook niet. Kerst draait om het geboortefeest van Jezus.

Zet in stilte de drie wijzen/koningen bij de voerbak.

Zeg:

Maar deze wijze koningen namen ieder een cadeau mee voor het kind Jezus. Bijzondere cadeaus omdat ze zeker wisten dat Jezus zou uitgroeien tot een bijzonder mens. Ze wilden dit kind eren met een bijzonder cadeau. Maar daarbij wensten ze het kleine kind ook goede dingen toe.

Kijk de klas rond en zeg:

Ik zie om mij heen bijzondere kinderen. Ieder kind, ieder mens heeft iets speciaals. Een bijzonder talent, een bijzondere eigenschap.

Verdeel de klas in kleine groepjes en geef iedere groep kaartjes met daarop de namen van de leerlingen uit een ander groepje. Laat de leerlingen samen bijzondere (positieve) eigenschappen/talenten van de leerlingen op de kaartjes schrijven. En wat wens je daarbij de ander toe?

Daarna krijgt iedere leerling één kaartje met daarop de naam en info van een andere leerling. Voor deze leerling wordt een bijzonder cadeau gemaakt.

De leerlingen kunnen kiezen uit de volgende werkvoor- men voor de bijzondere cadeaus:

- Ze maken een gedicht van minimaal 6 regels voor deze leerling. Daarna plakken ze het gedicht op mooi papier en versieren het geheel.
- Ze maken een tekening voor deze leerling. Daarna maken ze een bijzondere lijst om de tekening.
- Ze maken een werkstuk van klei voor deze leerling. Wanneer het werkstuk af is, maken ze een kaartje met uitleg over het werkstuk dat erbij geplaatst kan worden.

Laat de leerlingen in de kring elkaar het cadeau (met aandacht) geven.

- Hoe voelt het wanneer je dit cadeau geeft?
- Hoe voelt wanneer je het ontvangt?

Zet alle cadeaus met daarbij de namenkaartjes rond- om de kerstboom of op een bijzondere plaats.

Verwerking

Pak nu het kaartje met de naam 'Jezus' en bedenk samen bijzondere eigenschappen van hem. Noteer die op het kaartje en zet het kaartje bij de kerstgroep.

Vertel dat in de tijd van Jezus belangrijke mensen ook bijzondere cadeaus kregen. Ze kregen soms een bijzonder geboorteverhaal cadeau. Door dit geboorte- verhaal werden ze geëerd. Iedereen beseftte dat deze persoon al vanaf zijn of haar babytijd bijzonder was. Lees het verhaal als afsluiting van deze les (zie bijlage).

De laatste stap

Pak de platte steen met mirre-olie en geef die rond in de kring. Ruik je het verhaal? Waarom past juist deze geur bij het verhaal?

Verdieping

In de volgende les wordt nagedacht over de drie ca- deaus die de wijzen/koningen meenemen naar Jezus. Goud, wierook en mirre. Waarom nemen ze juist dit mee? Wat vertelt dat over het leven van Jezus?

Deze les begin je ook met het ritueel van de platte steen. Ruik er aan... wie weet het afsluitende verhaal van de vorige les nog?

Zet de drie wijzen/koningen van de kerstgroep in het midden van de kring. Bekijk eventueel het filmpje *De drie wijzen uit het oosten* van Sandy Tales (zie Beeld- en digitips).

Leg daarna bij iedere wijze/koning een kaartje met één van deze woorden: goud, wierook en mirre.

Onderzoek in hoeverre de leerlingen deze drie dingen kennen. Hebben ze zelf iets van goud? Herkennen ze de geur van wierook? Hebben ze ooit mirre ergens voor gebruikt?

Geef basisuitleg:

Een bijzonder cadeau

Goud was in de tijd van Jezus' geboorte een duur metaal. Alleen koningen hadden gouden voorwerpen. Wierook werd in de tijd van Jezus veel gebruikt in de tempel. Priesters brandden wierook als een offer, een eerbetoon aan God.

Mirre werd in de tijd van Jezus gebruikt voor het ontsmetten van kleine wondjes zodat je geen ontstekingen kreeg. Maar het werd ook gebruikt om overleden mensen mee te balsemen. Zo bleef het lichaam van de persoon die gestorven was, nog eventjes goed.

Filosofeer/theologiseer over de volgende vragen:

- Op welke manier passen goud, wierook en mirre bij het leven van Jezus?
Zouden ze ook bij jouw eigen leven passen?
Op welke manier?
- Welke van deze drie cadeaus vind jij het beste?
Waarom?
Welk cadeau zou het beste bij jouw geboorte/jouw leven passen? Waarom?
- Welke 'cadeaus' kunnen ook passen om te geven aan Jezus?
- Wat zou jij meenemen en waarom?

Sluit de les af door nu een gedicht, tekening of kleiwerkstuk te maken waarmee je eer geeft aan Jezus. Wat wens je hem toe?

Zet deze werkstukken rondom de kerstgroep. En luister tenslotte samen naar het lied *Ik wens jou* (zie Liedsuggesties).

Liedsuggesties

Ik wens jou

Trinity, met beelden van het kerstverhaal door de Zandtovenaar Gert van der Vijver.

www.youtube.com/watch?v=nGSmlFXVqS8

Ik wens jou een dak boven je hoofd
Dat je huis een thuis mag zijn, je tafel
vol met brood
Dat je rustig slapen kunt, de hele nacht
Dat de liefde van je leven op je wacht

Ik wens jou genoeg om door te gaan
Dat je rijkdom vindt door ook van weinig
te bestaan
Ik wens jou volle dagen toe en vrije tijd
Met kinderen om je heen, tot aan het eind

Een muur voor de wind

en een vuur voor de kou

Een jas voor de regen

en een vriend dichtbij jou

'k Wens jou vrede toe om wie je bent

Dat je lacht en huilt met alle mensen
die je kent

Dat de liefde aan je hart vervulling geeft

In elk van de seizoenen dat je leeft

Een muur voor de wind

en een vuur voor de kou

Een jas voor de regen

en een vriend dichtbij jou

Ik bescherm je voor de wind,
en vind voor jou een schuilplaats
In de nacht maak ik een vuur
want dan word jij niet bang
In het donker loop ik naast je
als een trouwe engel
Ik ben hier, wij gaan samen,
heel je leven lang

bron:

<https://muzikum.eu/nl/trinity/ik-wens-jou-songtekst>

De tekst is een vertaling van Elly Zuiderveld van het lied *May you have*.

Prentenboeken en jeugdliteratuur

Wens

Chris Saunders

Rebo Productions/Publishers, Noordwijkerhout
(2020)

Eens per jaar vliegen overal wensen rond, vol hoop en licht zweven ze naar de grond... Konijn vangt maar liefst drie wensen, maar wat moet hij daar nou mee? Gelukkig heeft hij drie beste vrienden, misschien hebben die wel een idee? Vrienden Muis, Vos en Beer helpen Konijn, en hij ontdekt dat het denken aan anderen soms wel eens het allermooiste kan zijn.

Een bijzonder cadeau

Een koning is geboren

Bram Kasse, Michel de Boer (ill.)
Buddybooks, Almere (2024)

'We moeten een herberg vinden!' roept Jozef uit. Zijn roep verdwijnt in het geluid van de mensen. Maria kan bijna niet meer lopen. Jozef trekt haar voorzichtig mee verder Betlehem in. Hij bonst op een deur. En nog een...

Een Koning is geboren vertelt het verhaal over een jonge vrouw, Maria. Een engel heeft haar vertelt dat ze zwanger zal worden. Niet van haar vriend Jozef, maar van God. En dat dit kindje Koning zal zijn voor iedereen. Maanden later moeten Jozef en Maria een reis maken naar een stad heel ver weg. Als ze daar aankomen, lijkt er nergens een plek te zijn om te rusten. Terwijl de baby ieder moment geboren kan worden... Een boek met het bekende geboorteverhaal van Jezus maar met juist heel bijzondere afbeeldingen.

De drie wijzen uit het oosten

Loek Koopmans
Christofoor, Zeist (2013, nog verkrijgbaar)

Als de drie wijzen uit het Oosten, Melchior, Balthasar en Caspar, op zekere nacht een bijzondere ster aan de nachtelijke hemel zien, zijn ze verbaasd. Zo'n heldere ster zagen ze nog nooit! Ze nemen afscheid van eenieder die hun lief is en volgen de ster, die hen brengt bij een eenvoudige stal. Bij het binnengaan raken ze vervuld van een wonderlijk gevoel van vrede en geluk. Daar zijn ook de os en de ezel en natuurlijk Maria, die haar kindje lief heeft en Jozef, die in zijn handen wrijft van innige vreugde. De drie wijzen waren dankbaar dat ze dit mochten meebelevén. Hun ogen werden geopend en zij zagen wat ze tevoren niet konden zien en hoorden wat ze eerder niet konden horen. Vanaf dat moment vertelden ze aan ieder mens die dat horen wilde wat ze hadden beleefd. Ze vertelden van het licht en van de liefde in de stal.

Beeld- en digitips

Het kerstverhaal

www.youtube.com/watch?v=0ChU6ovxrBY

Een filmpje waarin kinderen het geboorteverhaal van Jezus naspelen en vertellen.

De drie wijzen uit het oosten

Sandy Tales

www.youtube.com/watch?v=HAdQDzGKMnE

Drie mannen komen aan in de stad Jeruzalem, ze zijn op zoek naar een koningskind. In het paleis horen ze dat ze niet hier maar in Bethlehem moeten zijn. De mannen eren het kleine kind en geven hem goud, wierook en mirre.

Kunst

Hartekinderen

Corrie Ammerlaan (2022)
Sculptuur met de achtergrondgedachte: Wij sluiten de kinderen in ons hart, geef ze kansen, maak ze blij.

Zie extra download bij deze les.

De kunstenaar maakte dit werk speciaal voor de geboorte van een kind.

- Wat zou de kunstenaar willen vertellen met dit kunstwerk?

Wanneer mensen dit kunstwerk van haar kopen om weg te geven als geboortecadeau dan kunnen ze onderaan een speciale wens erin laten graferen.

- Stel je voor dat je opa of oma dit voor jou hadden gekocht toen je werd geboren, wat zouden zij erin laten graferen?

Extra

Wijze mannen en een ster

Op weg met verhalen 2024-25, thema 2 *Licht*, les 6
Een les voor bovenbouw, zie Zinvoller onderwijs.

Deze les sluit ook aan bij de kerndoelen van het
Protestants vormingsonderwijs:
domein A 4 en 5, C 3

Een bijzonder cadeau

Bijlage

'Is jouw boek al af?' Lucas kijkt vragend naar Matteüs. 'Bijna,' knikt hij, 'alleen het laatste stukje nog. Ik bedoel eigenlijk, het begin. Het geboorteverhaal van Jezus.' Matteüs is een vriend van Jezus. In de paar jaren dat Jezus rondtrok, verhalen vertelde over God en wonderbaarlijke dingen deed, was Matteüs daarbij. Jezus werd een belangrijk persoon. En ook al is hij er nu niet meer, anderen moeten Jezus toch leren kennen, vindt Matteüs. Daarom schrijft hij een boek. Een boek over het leven van Jezus. Nog één verhaal, dan is het af.

Matteüs denkt na. Dat geboorteverhaal moet bijzonder zijn. Dan lezen de mensen dat Jezus al belangrijk was toen hij nog maar een baby was. 'Wat schreef jij?', vraagt hij aan Lucas. 'Over engelen en herders', zegt Lucas. 'In mijn verhaal ontdek je dat Jezus vriend van iedereen wil zijn. Herders kwamen al bij hem toen hij nog een baby was. De engelen van God vertelden dat hij was geboren.'

Matteüs knikt. Herders zijn ruige mannen, die niet altijd te vertrouwen zijn. Maar daar trok Jezus zich niets van aan. Jezus kon met iedereen vrienden zijn. Met mensen die armoedig zijn en met belangrijke of rijke mensen. Hoe zou het echt zijn gegaan, toen Jezus werd geboren? Niemand weet het precies. Maria, zijn moeder, vertelde daar niet zoveel over. Zo bleef het een geheimen. Maar bijzonder was het zeker. De mensen geloofden al eeuwenlang dat er op een dag een Messias geboren zou worden. Iemand die alle mensen en God dicht bij elkaar zou brengen. Een nieuwe koning. Een koning nog belangrijker dan de belangrijkste koning die er tot nu toe is geweest.

Matteüs staat op en loopt naar zijn bureau. Hij pakt een leeg vel papier en doopt zijn schrijfveer in de inkt. 'Jezus kwam uit de familie van koning David', schrijft hij. Lucas leest mee. 'Jij wil de mensen vertellen dat Jezus al een koningskind was toen hij werd geboren?' Matteüs knikt. 'Jij vertelt dat Jezus met arme herders omging. Ik vertel dat hij ook met koningen kon praten. Koningen overal vandaan. Ze waren voor Jezus gelijk aan arme mensen als herders. Niemand is belangrijker dan de ander.'

Hij doopt opnieuw de schrijfveer in de inkt en schrijft verder. Over koningen uit andere landen die in de sterren hadden gezien dat er een koningskind geboren was. Ze stapten op hun kamelen, op zoek naar dat kind. Natuurlijk kwamen ze eerst aan bij een paleis. Waar zoek je anders een baby die later koning zal zijn? Daar was het kind niet. Ze zochten verder en kwamen in het stadje Betlehem. Daar woonde vroeger koning David. Jezus werd gewoon geboren in de plaats waar de belangrijkste koning tot nu toe ook had gewoond. Matteüs glimlacht. Zo snapt iedereen dat Jezus familie van koning David is.

'Nemen die koningen ook iets mee?', vraagt Lucas. 'Ik bedoel... ze zijn toch rijk? Wat geeft de ene koning aan de andere?' 'Goud', knikt Matteüs. 'Alleen koningen dragen gouden sieraden.' Dan komt er een denkrimpel boven zijn hoofd. Jezus is natuurlijk een speciale koning. Hij hoort bij God. Hij is ook een soort priester. 'Ze nemen ook wierook mee. Dat is de geur die bij God hoort', zegt Matteüs. Dan is hij even stil. 'Er moet nog iets bij. Zodat iedereen weet dat hij op de een of andere manier altijd voortleeft.' 'Mirre', zegt Lukas. 'Dat is olie die iedereen gebruikt om ziekte en dood weg te jagen.' 'Mirre,' knikt Matteüs. 'De koningen die baby Jezus bezoeken nemen drie bijzondere cadeaus mee: goud, wierook en mirre.'

vrij verhaal naar Matteüs 2, door Liesbeth Winters-Jonas